

บทที่ 2

วิธีการวิจัย

1. วัสดุ และอุปกรณ์

1.1 อุปกรณ์เก็บตัวอย่างภาคสนาม

- เครื่องมือเก็บตัวอย่างดิน Birge-Ekman grab ขนาด 20 x 20 เซนติเมตร
- เครื่องมือหาตำแหน่งบนพื้นโลกด้วยดาวเทียม (Global Positioning System, GPS) ยี่ห้อ Garmin รุ่น GPS 12
- ดินสอและปากกาทันน้ำ
- ถุงพลาสติกเก็บตัวอย่าง
- กล่องโฟม
- เรือเก็บตัวอย่าง

1.2 เครื่องมือในห้องปฏิบัติการ

- เครื่องยูวีวิซิบิลสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (UV-visible spectrophotometer) ยี่ห้อ Heγ Tosα® (England) รุ่น Thermo spectronic
- เครื่องวิเคราะห์ คาร์บอน ไฮโดรเจน ไนโตรเจน และซัลเฟอร์ (CHNS analyzer) ยี่ห้อ Perkin Elmer รุ่น 2400 Series II
- เครื่องชั่งละเอียด
- ขวดรูปชมพู่ขนาด 500 มิลลิลิตร
- ไมโครปิเปต
- ออโตเมติกบิวเรต
- ปีกเกอร์

2. พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาครอบคลุมทะเลสาบสงขลาทั้งหมด คือ ทะเลน้อย และทะเลสาบสงขลา (ตอนบน ตอนกลาง และตอนล่าง) เก็บตัวอย่างดินในช่วงเดือนตุลาคม 2546 ถึง เดือนมกราคม 2547 โดยกำหนดจุดเก็บตัวอย่างแบบ Systematic sampling ด้วยการแบ่ง grid ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ทะเลสาบมากที่สุด โดย

- 1) ทะเลน้อยแบ่งด้วย grid ขนาด 1 x 1 กิโลเมตร ตามแนวทะแยง ได้ตำแหน่งเก็บตัวอย่างทั้งสิ้น 14 จุด
- 2) ทะเลสาบตอนบนและตอนกลางแบ่งด้วย grid ขนาด 2 x 4 กิโลเมตร ได้ตำแหน่งเก็บตัวอย่างทั้งสิ้น 37 จุด
- 3) ทะเลสาบตอนล่างแบ่งด้วย grid ขนาด 1.5 x 1.5 กิโลเมตร ตามแนวทะแยง ได้ตำแหน่งเก็บตัวอย่างทั้งสิ้น 23 จุด

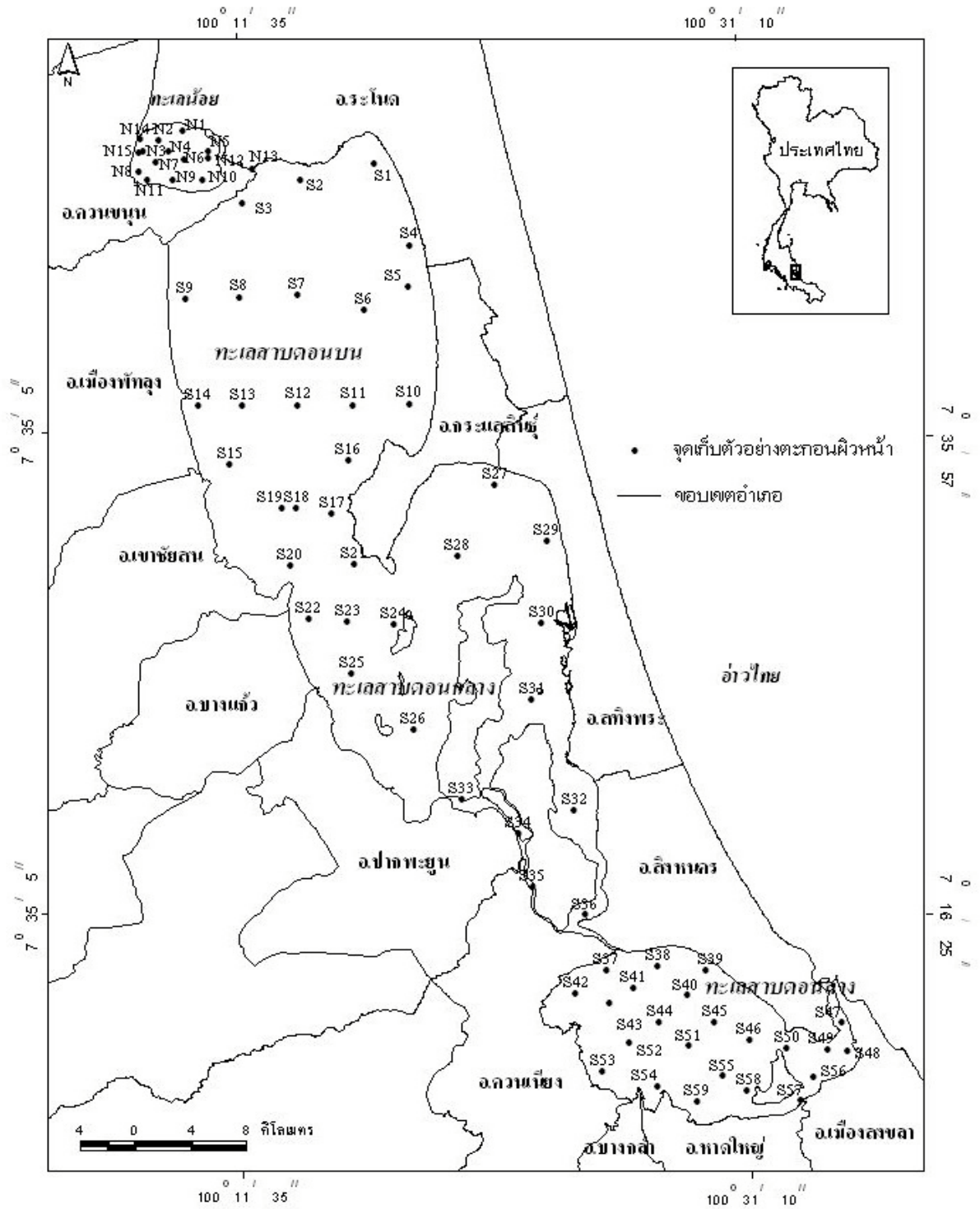
จำนวนจุดเก็บตัวอย่างทั้งสิ้นรวม 74 จุด ดังแสดงในรูป 2-1 และรายละเอียดพิกัดตั้งตาราง ก-1 ในภาคผนวก ก โดยทำการเก็บตัวอย่างตะกอนผิวหน้าจากทุกสถานี ด้วย Birge-Ekman grab จากนั้นตัดตะกอนจากตรงกลาง grab ใส่ถุงพลาสติกปิดผนึกให้แน่น และเก็บรักษาตัวอย่างในกล่องโฟมซึ่งมีน้ำแข็ง เพื่อนำกลับมายังห้องปฏิบัติการ

3. การเตรียมตัวอย่าง

ในห้องปฏิบัติการ อบตัวอย่างตะกอนที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส จนตะกอนแห้งสนิท (Loring and Rantala, 1995; Mudroch *et al.*, 1997) โดยไม่ต้องถ่ายออกจากถุงพลาสติกที่บรรจุมาขณะอบค่อยๆ ขยี้นอกถุงเบาๆ เป็นระยะ เพื่อให้ตะกอนที่หมาดกระจายตัวออกจากกัน และป้องกันตะกอนกอดตัวกันเป็นก้อน

4. การวิเคราะห์ตัวอย่างทางเคมี

เมื่อตะกอนแห้ง แบ่งตะกอนออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง ไม่ต้องบดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ขนาดอนุภาคตะกอน ส่วนที่สองบดด้วย agate mortar แล้วร่อนผ่านตะแกรงขนาดตา 1 มิลลิเมตร เพื่อนำไปวิเคราะห์หาปริมาณอินทรีย์คาร์บอน ปริมาณฟอสฟอรัสทั้งหมด ปริมาณคาร์บอนทั้งหมด ปริมาณไนโตรเจนทั้งหมด ปริมาณไฮโดรเจนทั้งหมด และปริมาณซัลเฟอร์ทั้งหมด

รูป 2-1 แสดงสถานีเก็บตัวอย่าง

วิธีที่เลือกใช้ในการวิเคราะห์ แสดงไว้ในตาราง 2-1 โดยมีรายละเอียดของสารเคมีที่ใช้ในภาคผนวก ข วิธีการวิเคราะห์ขนาดอนุภาคตะกอนแสดงในภาคผนวก ค วิธีการวิเคราะห์หาปริมาณอินทรีย์คาร์บอนแสดงในภาคผนวก ง วิธีการวิเคราะห์หาปริมาณฟอสฟอรัสทั้งหมดแสดงในภาคผนวก จ สำหรับปริมาณคาร์บอนทั้งหมด ปริมาณไนโตรเจนทั้งหมด ปริมาณไฮโดรเจนทั้งหมด และปริมาณซัลเฟอร์ทั้งหมด วิเคราะห์โดยวิธี combustion ด้วยเครื่อง CHNS analyzer

ตาราง 2-1 วิธีวิเคราะห์พารามิเตอร์ต่าง ๆ ในตะกอน

ปัจจัย	วิธีการ	เอกสารอ้างอิง
Grain size	Sieve shaker and sedimentation method	Annual Book of ASTM Standard (1982)
Organic Carbon	Modified Walkey-black method	Loring and Rantala (1995)
Total Phosphorus	Ignition method and colorimetric method	Mudroch <i>et al.</i> (1997)
Total Carbon	CHNS analyzer (Combustion method)	
Total Nitrogen	CHNS analyzer (Combustion method)	
Total Sulfur	CHNS analyzer (Combustion method)	
Total Hydrogen	CHNS analyzer (Combustion method)	

5. การวิเคราะห์ผลทางสถิติ

5.1 การวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น

นำค่าของปัจจัยต่าง ๆ มาวิเคราะห์ทางสถิติเบื้องต้น โดยใช้ Descriptive Statistics เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

5.2 วิเคราะห์สถิติแบบหลายตัวแปร โดยใช้ Principal Components Analysis

คำนวณค่า Correlation coefficients เพื่อหาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ Principal Components Analysis (PCA) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ในตะกอนดินในทะเลสาบทั้งระบบ ปัจจัยที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันมาก โดยความสัมพันธ์นั้น อาจจะเป็นในทิศทางบวก (ในทิศทางเดียวกัน) หรือทิศทางลบ (ในทิศทางตรงกันข้าม) ก็ได้ โดยใช้กลุ่มที่มีค่า Eigenvalue สูงเกินกว่า 1.5 เท่านั้น

5.3 การจัดกลุ่มของปัจจัยต่างๆ ของตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ cluster analysis

ศึกษาการจัดกลุ่มของปัจจัยต่างๆ ของตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ cluster analysis ในรูป Euclidian distance แบบ Ward's method ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป PC-ORD Version 3.2 ของ MjM Software (McCune and Grace, 2002) โดยใช้ข้อมูลปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางเคมีของแต่ละสถานีเก็บตัวอย่าง ทำการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูป $\text{Log}(X+1)$ เพื่อให้ข้อมูลมีการกระจายตัวแบบปกติ ปัจจัยที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันจะมีลักษณะที่คล้ายกัน ส่วนปัจจัยที่อยู่ต่างกลุ่มกันจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน

6. การนำเสนอข้อมูลภาพด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

นำเสนอข้อมูลการแพร่กระจายของปริมาณอินทรีย์คาร์บอน ปริมาณไนโตรเจนทั้งหมด ปริมาณฟอสฟอรัสทั้งหมด ปริมาณคาร์บอนทั้งหมด ปริมาณไฮโดรเจนทั้งหมด ปริมาณซัลเฟอร์ทั้งหมด และขนาดอนุภาคของตะกอนดิน